

КЪЩА БЕЗ ПРОЗОРЦИ

Тази книга е художествена измислица. Героите, събитията и диалозите са плод на авторовото въображение и не би следвало да бъдат приемани като реални. Всяка прилика с действителни събития или лица, живи или мъртви, е съвършено случайна.

A HOUSE WITHOUT WINDOWS

Copyright © 2016 by Nadia Hashimi

© Елика Рафи, *превод от английски*

© Стоян Атанасов, *дизайнер на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2025

ISBN: 978-954-28-4935-3

НАДЯ ХАШИМИ

КЪЩА
БЕЗ
ПРОЗОРЦИ

Превод от английски
Елика Рафи

*Вестта, дъждът и божествената светлина
проникват през прозореца ми.
Снизхождат от началата на моя род.
Ад е домът без нито един прозорец.
Истинската религия, о, слуга на Бога,
отваря прозорец.
Не замахвай със секира към всяка пролука,
ела и вдигни секирата си, за да изсечеш прозорец.
Не знаеш ли, че светлината
е само подобие на слънцето
и се явява иззад воала върху му?*

РУМИ, МАСНАВИ III, 2403 – 2406

БОЯ СЕ, ЧЕ КЪРВАВИЯТ БЕЗПОРЯДЪК БИ МОГЪЛ ДОНЯКЪДЕ ДА Е И ПО МОЯ ВИНА. Че как иначе?

Живеех с мъж. Солях храната по негов вкус. Стържех кирта от гърба му. Карах го да се чувства, както един съпруг би следвало да се чувства.

Той също правеше разни неща за мен. Пееше ми. Своеобразна песен или може би покаяние, когато бях най-разстроена. В подобни моменти гневът ми се стопяваше. Нещо в начина, по който веждите му танцуваха или главата му се поклащаше, действаше като лед на опънатите ми до скъсване нерви. Сгушвах се до него, за да почувствам как дъхът му гъделичка врата ми. И да си представя как всичко ще свърши на метри само, там, където ще бъдем положени заедно като съпруг и съпруга. И на метри само от там, където в миналото е проляна нечестива кръв. През последната година малката ни градина с розов храст в единия край и тел за пране, опната от край до край, се превърна в театър на кърваво насилие. Позволявах си да се усъмня в здравия разум на розите, които все още се осмеляваха да цъфтят.

Тъмно, наситено червени рози, които биха изглеждали прекрасно върху гроб. Странна мисъл навярно.

Допускам, че повечето съпруги си представят как съпрузите им умират – заради ужаса или от нетърпение. Неизбежно е. Защо да не помечтаеш как и кога би се случило?!

Виждах смъртта на съпруга си по милион различни начини: старец с деца до постелята му; прострелян в гла-

вата от метежници, приведен, с ръце върху застиналите му гърди; поразен в гръб на път за някъде, където не би следвало да отива. Гърмът винаги е бил най-предпочитан от мен. Аллах, прости живота ми въображение. Виня майка си за тази очарователна черта на моята наследственост. Гърмът е най-лесното решение за всички – поразяваща малка светкавица от небесата. Ще бъде болезнен, но ще трае само миг.

Ненавиждах страданието.

Не, никога не съм си представяла съпругът ми да умре по начина, по който това се случи, но какво би могла да стори една съпруга? Светкавиците не падат, когато са ти потребни.

И понеже бях млада жена, съумях да подбера думите в рима, да създавам ред и ритъм в главата си, когато в света около мен те липсваха. Дори сега, в това зловещо състояние, умът ми съчини стих.

*Извисил ръст, моят любим съпруг не я съзря,
глухакът се осмели да ми обърне гръб.*

ПЪРВА ГЛАВА

АКО ЗЕБА БЕШЕ ПО-ОБИКНОВЕНА ЖЕНА, НАВЯРНО КАМАЛ БИ ДОЛОВИЛ НЕИЗБЕЖНОТО – би усетил някакво разяждащо усещане или няколко косъма биха настръхнали. Тя обаче с нищо не го предупреди. Нито намек, че ще бъде по-различно от случващото се през последните две десетилетия. Беше любеща съпруга, търпелива майка, блага съседка. Не направи нищо, че да привлече нечие внимание върху себе си.

През онзи ден, който промени онова вечно неизменно село, следобедът на Зеба беше съвършено копие на многото следобеди преди него. Дрехите, проснати на телта пред дома им. Яхнията от бамя къкреше в алуминиевата тенджерка. Рима беше лазила около къщата и сега спеше с почернени крачета на метри от нея и там, където невинните ѝ устнички допираха чаршафите, се беше изписал тъмен кръг. Зеба стоеше загледана в гърба на дъщеря си, който се надигаше и спадаше, и се усмихваше на нацупеното ѝ лице. Прокара пръсти през купчината прясно смлян кардамон. Ароматът се разля по кожата ѝ сладък и успокояващ.

Зеба въздъхна и с рязко движение прехвърли края на пребрадката през рамо. Опитваше се да не мисли къде е Камал, понеже след това неизбежно щеше да се запита какво прави там, а днес не беше в настроение да разнищва подобни версии. Искаше ѝ се денят да си остане обикновен.

Басир и момичетата се прибираха от училище. Басир, най-големият син на Зеба, само на шестнайсет, беше по-корав от връстниците си. Зрелостта го дари със злочес-

тото прозрение за истинската същност на родителите му. Домът не беше подслон. Домът, откакто се помнеше, беше нещо потрошено – потрошена посуда, потрошени ребра, потрошен дух.

В основата на всичко стоеше Камал, съпругът на Зеба, мъжът, деградираше през годините. Сега оцеляваше единствено благодарение на вярата си, че мъжът, който той биваше за няколко минути, ще изкупи мъжа през всичките останали часове.

Зеба остана загледана в жаравата под тенджерката. Може пък днес Камал да донесе малко месо у дома. От две седмици не бяха хапвали месо. Миналата седмица се прибра с торба лук, толкова свеж и сладък, че очите на Зеба се навлажниха само от вида му. И дни наред, над всичко, което готвеше, се стелеха сълзи на благодарност.

Рима вяло се размърда, бледото ѝ краче се изви под плетеното одеяло и ръката ѝ се прибра до нея. Скоро щеше да се събуди. Зеба бръсна зърната кардамон в малко празно гърне. Пое дълбоко дъх, преди да го захлупи, и остави ароматът да заседне в дробовете ѝ.

Имаше трудни дни. Храната рядко стигаше и децата често боледуваха. Зеба вече беше изгубила две малки и знаеше колко лесно Бог може да отнема. Не проумяваше настроенятията на Камал, но се беше научила да ги разведриява, подобно на опитен пилот, който навигира напред бурно небе. Залисваше се с домакинска работа. Гледаше да мисли за хубави неща. Момичетата ходеха на училище. Басир, първият ѝ и единствен син, беше умен и помощта му у дома носеше облекчение на схванатия ѝ от болки гръб. Рима, бебето, оцеля след болестта, която отнесе други преди нея, и розовите ѝ бузки повдигаха духа на Зеба.

Рима. Не е за вярване, но най-малката в дома промени хода на събитията. На повечето деца им се налагаше да проодат, преди да постигнат подобно нещо.

Ако в онзи момент Рима не беше помръднала крака си, ако уханието на кардамон не беше вдъхнало живот в изнурените дробове на Зеба, ако наоколо се беше случило да има някого – да я види и спре – навярно животът, който просмукваше непретенциозния им двор и насищаше самотата на пръстените им стени, би продължил още една година, още едно десетилетие или завинаги. Но сега през прозореца подуха мек бриз и Зеба си помисли, че ще е най-добре да прибере прането, преди Рима да се събуди и Басир и момичетата да са се върнали у дома.

Вече беше излязла през задната врата, спряла се беше за миг до телта с прането, когато дочу нещо, което не би могла да отрече.

Един от онези звуци, които никой не иска да чуе. Звук, от който хората предпочитат да се отдалечат.

Сякаш камък се стовари върху гърдите на Зеба. Лицето ѝ изведнъж побеля и тя стисна челюсти, а денят би могъл да е така прекрасно обикновен. За миг Зеба се колеба. После избра. Тя – съпруга, жена, майка – трябваше да види.

БАСИР И СЕСТРИТЕ МУ ВЛЯЗОХА ПРЕЗ ПОРТАТА в пръстената стена, която делеше дома и двора им от улицата и съседните къщи. Плачът на Рима, протегнала напред ръце, стигна до слуха му и преобърна стомаха му. Момичетата забързаха към къщи. Шабнам вдигна чевръсто Рима и я притисна към тесния си хълбок. Лицето ѝ беше зачервено и обляно със сълзи. Карийма стоеше, вперила в сестрите си разширени очи, а във въздуха се стелеше миризмата на прегоряла бамя, гъста и зловеща. От мадар-джан* нямаше и следа. Нещо не беше наред.

* Джан – букв. „душа“ и любящ начин на обръщение. – Бел. прев.

Басир не каза нищо на момичетата. Плътна поглед по двете спални и кухнята. Почувства, че ръцете му треперят, когато посегна към задната врата. Панталони, пребрадки и ризи плющяха на телта. Тих хленч привлече вниманието му към отдалечения край на двора им, там, където пристройката се опираше о външната стена на съседската къща.

Пристъпи по-близо. И по-близо. Колко копнееше да се върне към сутринта, когато всичко беше обикновено и нормално. Колко копнееше да се прибере у дома и да намери майка си да разбърква зърната фасул в тежката тенджерата, кахърна, че няма достатъчно храна да засити децата си.

Но нищо нямаше отново да е както преди. Басир го разбра в мига, в който свърна зад ъгъла и привичният за него свят преля в кървава, жестока сцена. Зеба, майка му, вдигна поглед към него. Лицето ѝ беше изнурено и празно. Седеше, опряла гръб о стената. Въздухът беше наситен с отрова. Ръцете ѝ бяха тъмни и окървавени, раменете ѝ потръпваха.

– Мадар-джан – заекна Басир. На крачки от пристройката лежеше свит силует.

– *Бачем** – заглъхна вопълът на Зеба. Дъхът раздираше дробовете ѝ с хрипове, които сега се учестиха.

Главата ѝ потъна между коленете и тя захлипа.

– Прибери се у дома, синко... прибери се у дома... сестрите ти, сестрите ти... прибери се у дома...

Басир почувства тежест върху гърдите си. Като баща си, и той не го очакваше.

* Бачем – кратка разговорна форма на „детето ми“. – Бел. прев.